

Управлінські технології - засіб оптимізації управління вищим навчальним закладом

Старший викладач кафедри педагогіки, психології та управління навчальними закладами, кандидат педагогічних наук Рожнова Тетяна Євгенівна, Житомирський державний університет імені Івана Франка, м.Житомир, Україна

Анотація. У статті розкрито зміст управлінських інноваційних технологій, здійснено розмежування понять «педагогічні технології» та «управлінські технології», проведено теоретичний аналіз наукових джерел та практичних досліджень з виокремленого питання, дане авторське визначення понять «інноваційні технології» та «управлінські інноваційні технології».

Ключові слова: технології, інноваційні технології, управлінські інноваційні технології.

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку держав світу, освіта стає пріоритетним напрямом державної політики не лише України, а й інших країн Європи. Значне місце відводиться впровадженню інноваційних технологій в діяльність вищих навчальних закладів.

Здійснивши теоретичний аналіз наукових джерел та практичних досліджень, ми дійшли висновку, що інноваційні процеси в системі вищої освіти насамперед потребують оптимізації управлінської діяльності в умовах її постійного розвитку. Стає очевидним, що найбільш ефективними засобами оптимізації управління вищим навчальним закладом сьогодні слід визнати управлінські технології.

Поняття «технологія» (від грецького – майстерність, техніка) трактується як сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь, у вузькому розумінні вона є знанням про те, як найкраще організувати дії, щоб досягти поставленої мети.

У контексті піднятої проблеми ми вважаємо за доцільне розмежувати поняття «педагогічні технології» і «управлінські технології», які, на наш погляд, не є тотожними поняттями, а тому мають різне тлумачення. При цьому слід звернути увагу на позиції вітчизняних і зарубіжних учених С. Гончаренка, С. Сисоєвої, О. Пехоти, О. Падалки, М. Кларка, П. Мітчелла, Р. Томаса, С. Сполдинга, Д. Фінна, М. Кларина, Т. Ільїної, В. Беспалька, Г. Селевка, В. Юдіна. Вони по-різному розуміють педагогічні технології, а саме: змістова техніка реалізації навчального процесу (В. Беспалько); системна сукупність і порядок функціонування всіх засобів, використаних для досягнення педагогічної мети (М. Кларін); система способів, принципів і регуляторів, заснованих у навчанні (Г. Селевко); процес постановки мети оцінювання педагогічних систем, оновлення навчальних планів і програм на альтернативній основі (С. Сполдинг).

Управлінські технології – це сукупність дій щодо вибору доцільних процедур (методик), що співвідносяться з характерними для управління технологічними ситуаціями. Виконання цих процедур і здійснення впливів забезпечує перетворення, переведення соціально-педагогічної системи в бажаний стан. Методами вирішення проблемної ситуації, засобами

управлінських технологій є: реагування на ситуацію; пошук аналогічних станів; дослідження стану; вибір процедур перетворення в даній ситуації. Основна функція управлінських технологій полягає в забезпеченні наукового та функціонального взаємозв'язку процесу управління з конкретними функціями, а саме: планування, організації, мотивації і контролю тощо.

Разом із тим аналіз робіт, які висвітлюють питання використання управлінських технологій в освіті, засвідчує деяку обмеженість у підходах. Головна увага в наукових дослідженнях приділяється розкриттю управлінсько-технологічних аспектів освітнього процесу в системі загальної середньої освіти.

Зокрема, О. Мармаза і Л. Даниленко стверджують, що до сучасних управлінських технологій слід віднести засоби інноваційного менеджменту: маркетинг інновацій (передбачає вивчення ринку споживачів інновацій, їхніх запитів, інтересів та розробку системи дій з реалізації інновацій, забезпечення її рекламою, організацією «паблік рилейшнз»); інжиніринг інновацій (проектно-консультаційні послуги з розробки проектів, програм, впровадження інновацій); реінжиніринг інновацій (інженерно-консультаційні послуги з проектування діяльності для досягнення кардинальних, рішучих змін); бенчмаркінг інновацій (засіб вивчення діяльності конкурентів з метою використання позитивного досвіду); бренд-стратегія інновацій (управління реалізацією інновацій, просування її на ринку попиту, формування свідомості споживачів нового продукту); фрондування інноваційного ринку (захоплення або відвойовування ринку діяльності інших організацій).

Важливою у зазначеному контексті є позиція російських учених, які пропонують своє бачення піднятої проблеми. Так, В. Платов характеризує сучасну управлінську технологію в системі освіти як технологію стратегічного планування; В. Беспалько – як наявність цілісної системи дій, яка повністю охоплює реалізацію управлінського процесу; В. Монахов – як продуманість взаємодії керуючої і керованої систем на всіх етапах управління навчальним закладом; Г. Селевко – як корекційність, економічність, алгоритмічність, проєктивність, структурну цілісність управлінсько-технологічного процесу; В. Сластьонін – як чітку послідовність дій, їх точне відтворення в управлінському процесі.

Таким чином, у дослідженнях вищезгаданих науковців систематизується набутий досвід використання управлінських технологій у системі загальної середньої освіти, що стало передумовою зосередження уваги на розв'язанні проблеми управління ВНЗ на засадах інноваційних технологій. Складність і недостатність її розробки в теорії та практиці менеджменту спонукала нас до більш глибокого вивчення наукових джерел з метою виявлення в них необхідної доказової інформації щодо розв'язання поставлених завдань.

Відповідно до зазначеного, основну увагу було зосереджено на аналізі поглядів В. Кочергіна, С. Сидорова, С. Рєпіна, С. Полякова, Є. Горохової, О. Коновалової, які, на нашу думку, є важливими для дослідження. Науковці в рамках технологічного підходу обґрунтували ряд управлінських інноваційних технологій у системі освіти. До них віднесені: технологія

вирішення актуальних проблем (технологія ВАП); технологія управління інноваційним проектом (технологія УІП); технологія аналізу досвіду, проблем і ресурсів навчального закладу (технологія ДІП); технологія колективного планування (технологія «стріла»); технологія довгострокового розвитку базової інноваційної ідеї (технологія ДРБІ); технологія підтримки освітніх ініціатив і педагогічної творчості (технологія ПІТ); технологія управлінського моделювання (технологія УМ); технологія самокорекції педагогічної діяльності (технологія СПД); технологія навчально-методичної гри (технологія НМГ); технологія розробки виховної роботи (технологія РВР); технологія організованої інноваційної зміни станів управління (технологія ОІЗСУ).

На основі проведеного аналізу виявлено, що спільною ознакою введених авторами технологій є те, що всі вони виконують управлінські функції щодо налагодження інноваційної діяльності навчального закладу, конкретизують загальні цілі навчання, виховання і розвитку, зумовлюють стратегію інноваційного розвитку навчального закладу, реалізують об'єктивні зв'язки, які існують між основними структурними компонентами навчання і управління, що дає змогу повною мірою використати зазначені технології в управлінні вищим навчальним закладом.

На цій основі пропонуємо авторські визначення понять «інноваційні технології», «управлінські інноваційні технології». *Інноваційні технології* – абсолютно нові або вдосконалені технології, які значною мірою поліпшують умови, зміст і результати діяльності навчального закладу. *Управлінські інноваційні технології* – сукупність методів, операцій і прийомів, послідовне виконання яких забезпечує вирішення інноваційного управлінського завдання і сприяє якісному розвитку як окремого суб'єкта управління, так і всієї освітньої системи навчального закладу.

Рожнова Татьяна Евгеньевна

кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры педагогики, психологии и управления учебными заведениями Житомирского государственного университета имени Ивана Франка, г. Житомир, Украина
e-mail: Rognova_T65@mail.ru ; тел.. 380972140636

Управленческие технологии – средство оптимизации управления высшим учебным заведением

Аннотация. В статье раскрыто содержание управленческих инновационных технологий, осуществлено разграничение понятий «педагогические технологии» и «управленческие технологии», проведен теоретический анализ научных источников и практических исследований по выделенному вопросу, предложено авторское определение понятий «инновационные технологии» и «управленческие инновационные технологии».

Ключевые слова: технологии, инновационные технологии, управленческие инновационные технологии.

Rozhnova T. E.

THE TECHNOLOGIES OF MANAGEMENT ARE MEANS OF OPTIMIZATION IN MANAGEMENT OF A HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENT

ANNOTATION. The article reveals the content of innovational technologies in management, differentiates between «pedagogical technology» and «technology of management», theoretical analysis of scientific resources and practical researches of the following problem is done, authorial definition of «innovational technologies» and «technologies of innovational management» is done.

Key words: technologies, innovational technologies, innovational technologies in management.